PROBLEMATICA SOCIALĂ ÎN PRESA SCRISĂ. CAZUL ZIARULUI „TIMPUL DE DIMINEAȚĂ”

Ionela MAMALIGA, Facultatea de Jurnalism şi Ştiinţe ale Comunicării

In contemporary society, the universal journalism is no more a product that meets all the requirements and wishes of the members of a community. So, looms a new type of journalism that discover the possibility of development of a phenomenon focused on the values of those who don't hold the power, but who can orient it exactly as they want, journalism that I will call in this article "social".

În societatea contemporană, jurnalismul universal, indiferent de coordonatele sale geografice ajunge să nu mai fie un produs care satisface cerinţele şi mulţumeşte dorinţele tuturor membrilor unei comunităţi. În acest context se conturează un tip de jurnalism nou, care descoperă posibilitatea existenţei şi dezvoltării unui fenomen axat pe valorile celor care nu deţin puterea, dar care pot orienta cursul acesteia anume aşa cum şi-o doresc, jurnalism pe care-l voi numi în lucrarea dată social.

Actualitatea problemei poate fi dedusă din importanţa jurnalismului comunitar într-o societate în tranziţie, el fiind cel care se adresează publicului larg, tratează societatea din perspectiva cetăţeanului de rând, dar şi aduce în agenda instituţională probleme care necesită soluţionare imediată. Pentru realizarea cercetării am ales ziarul *Timpul de dimineaţă* din perioada 4 ianuarie – 29 martie 2013, scopul lucrării fiind de a analiza tematica socială a ziarului, spaţiul şi paginile care i se acordă domeniului respectiv, în ce măsură corespunde titlul materialului cu mesajul textului, paginarea articolului, caracteristicile, obiectivele şi sarcinile jurnalismului social, dar şi care sunt autorii care se dedică acestui domeniu. Identificarea tehnicilor de mediatizare aplicate în procesul de reflectare a problemelor sociale în paginile cotidianului *Timpul de dimineaţă* permite o interpretare completă a fenomenelor sociale ce au loc în societatea noastră. Încadrarea genurilor informative, precum: ştirea, interviul şi reportajul, confirmă din punct de vedere teoretico-practic faptul că mediatizarea sistematică şi sub variate forme a anumitor probleme cu caracter social conduce la descoperirea de noi elemente, esenţiale în prezentarea obiectivă sau subiectivă a realităţii. Analiza comparativă a materialelor publicate, atât în varianta tipărită a ziarului, cât şi pe site-ul oficial al publicaţiei, trasează noi direcţii de explicare a faptelor şi opiniilor/reacţiilor apărute în urma expunerii acestora.

Pentru a asigura cercetării un caracter exhaustiv, tehnica de analiză a fost constituită din: metodologie cantitativă; metode de analiză calitativă – analiza de conţinut; analiza imagistică, dar şi metoda de analiză comparată, toate acestea permiţându-ne să constatăm prezenţa domeniului social în paginile ziarului *Timpul de dimineaţă*. În acest sens, ediţia de vineri a ziarului oferă

cititorilor 40 de pagini, dintre care aproximativ 40% reprezintă domeniul social. Aici jurnaliştii îşi bazează activitatea pe trei genuri de bază: ştirea, interviul şi reportajul, lăsând genurile comentative domeniului politic şi, uneori, celui economic. Un lucru comun pentru genurile informative rămâne totuşi a fi arealul tematic. Subiectele abordate sunt diverse, pun în dezbatere probleme actuale şi de interes social pentru majoritatea categoriilor de cetăţeni. De la marşuri de protest, ridicări de preţuri sau campanii de prevenire a unor probleme sociale până la promovarea unor modele de viaţă, ziarul cercetat oglindeşte practic toate fenomenele sociale existente în ţara noastră. În topul celor mai frecvente teme sociale abordate vom enunţa: migraţia, sărăcia, medicina, agricultura, învăţământul, violenţa, situaţia persoanelor cu dezabilităţi etc.

Cu privire la analiza calitativă, în urma cercetării efectuate, putem constata faptul că ziarul *Timpul de dimineaţă* oferă publicului cititor puţine ştiri care să corespundă cerinţelor enunţate anterior şi anume: corelaţia titlului cu mesajul textului, prezenţa sau absenţa lead-urilor, modalitatea de scriere a titlurilor, utilizarea celor două surse şi, desigur, punerea în pagină a fotografiilor relevante textului propus. Din cele 53 de ştiri analizate, doar 18 materiale se înscriu în normele şi standardele jurnalismului social, întrucât în paginile ziarului „Timpul de dimineaţă" se practică, în special, publicarea unor ştiri scurte, care în teoria jurnalismului sunt numite „anunţuri". În aceste materiale foarte rar întâlnim prezenţa a două surse sau chiar lead-ul este cel care lipseşte, iar titlurile sunt formulate după tipicuri bine stabilite. De cele mai multe ori acestea repetă, într-o variantă puţin prescurtată, prima propoziţie a ştirii.

Totodată, interviurile din paginile unicului cotidian naţional nu transpun realitatea prin confruntarea unor personalităţi, prin smulgerea unor informaţii pe care sursa ar dori să le ascundă, sau surprinderea unor nuanţe psihologice şi comportamentale. Mai mult decât atât, jurnaliştii redacţiei nu adresează întrebări incomode, păstrând acest jurnalism social pentru istorii de succes sau viaţa oamenilor simpli. În cazul reportajelor observăm prezenţa titlurilor clasice, a lead-ului şi o structurare pe blocuri. Problematica socială fiind expusă, în special, prin prisma reportajelor portret şi de problemă.

Analiza calitativă şi cantitativă a genurilor informative prezente în paginile ziarului demonstrează o prevalare a materialelor politice, însă, totodată şi o creştere semnificativă a articolelor sociale. „Timpul de dimineaţă" poate fi încadrat şi în categoria publicaţiilor periodice ce combină mesajul scris cu informaţia vizuală, şi anume, fotografia, în proporţie de 60 la 40.

Din cele enunţate anterior observăm faptul că jurnaliştii „sociali" sunt subiectul comunicării bilaterale – cu societatea civilă şi cu autorităţile publice. Nu este şi nu va fi niciodată un scop în sine luarea puterii de la unii şi acorda-

rea acesteia altora. A merge, însă, de la grijile celor simpli spre bunăstarea celor ce dețin puterea şi întotdeauna a obține rezultate este un lucru dificil şi responsabil. De aici începe alunecarea pe panta corupției, a mitei, a minciunii, a jefuirii, a manipulării, a deformării şi a dezinformării. Cu toate acestea, jurnalismul social este domeniul care se ocupă de monitorizarea instituțiilor publice ale statului, a activității conducerii în general, a problemelor cu care se confruntă societatea, el scoate în vizorul publicului neajunsurile sistemului de guvernare. Această ramură a jurnalismului este un domeniu de specializare a presei, care „cercetează" problemele sociale ale populației, formând o opinie asupra factorilor şi indicatorilor de dezvoltare a societății.

În urma argumentelor invocate şi a concluziilor generale formulate, putem sugera următoarele recomandări:

- Mediatizarea continuă şi detaliată a problematicii sociale, precum şi extinderea arealului tematic care să cuprindă diverse categorii de potențiali cititori: copii, adolescenți, maturi, vârstnici;
- Mărirea frecvenței materialelor jurnalistice ce ar viza nemijlocit minoritățile etnice şi religioase din republică;
- Tratarea sistematică a problematicii sociale, expunerea detaliată a situațiilor şi urmărirea evoluției acestora prin materiale jurnalistice consecutive, dedicate unui anumit fenomen, personalități sau probleme. Acest lucru ar trebui să primeze în cadrul unei instituții media, întrucât societatea doreşte să cunoască efectele unei campanii sociale, urmările unor anumite calamități, viroze sau consecințele anumitor decizii;
- Excluderea conotației politice în abordarea problemelor sociale;
- Eficientizarea modalităților grafice de prezentare a problematicii sociale;
- Selectarea subiectelor de presă în funcție de utilitatea acestora pentru diverse segmente ale societății;
- Asigurarea unui spațiu mai mare pentru articolele sociale în comparație cu celelalte domenii (cultural, economic sau politic), întrucât ramura comunitară vizează în prim-plan cetățenii de rând şi problemele cu care se confruntă aceştia.

Referințe:

1. COMAN, M. *Manual de jurnalism. Tehnici fundamentale de redactare*. Iaşi: Polirom, 1997. ISBN: 973-9248-89-6.
2. GRIGORYAN, M. *Manual de jurnalism*. Chişinău: Centrul Independent de Jurnalism, 2008. ISBN: 978-9975-9599-7-1.
3. RANDALL, D. *Jurnalistul universal. Ghid practic pentru presa scrisă*. Iaşi: Polirom, 2007. ISBN: 978-973-46-0749-5.
4. VÂLCU, V. *Jurnalismul social*. Iaşi: Polirom, 2007. ISBN: 978-973-46-0749-5.
5. *Timpul de dimineață*, 4 ianuarie-29 martie 2013.

Recomandat
Georgeta STEPANOV, dr., conf. univ.